

**Recomandarea (2002)5
a Comitetului Miniștrilor către statele membre
referitoare la protecția femeilor împotriva violenței¹**

(adoptată de Comitetul Miniștrilor la 30 aprilie 2002,
la cea de-a 794-a reuniune a Delegațiilor Miniștrilor)

Comitetul Miniștrilor, în conformitate cu articolul 15.b al Statutului Consiliului Europei,

Reafirmând că violența împotriva femeilor este rezultatul raporturilor inegale de forță între bărbați și femei și conduce la o gravă discriminare a sexului feminin atât în cadrul societății cât și în familie;

Afirmând că violența împotriva femeilor afectează drepturile și libertățile lor fundamentale și împiedică parțial sau total exercitarea acestor drepturi;

Constatând că violența împotriva femeilor le afectează integritatea fizică, psihică și/sau sexuală;

Constatând cu îngrijorare că femeile sunt adesea subiectul multiplelor discriminări bazate pe genul și pe originea lor și că ele sunt, de asemenea, victime ale practicilor tradiționale sau cutumiare incompatibile cu drepturile omului și cu libertățile fundamentale ale acestora;

Considerând că violența împotriva femeilor se opune instaurării egalității și păcii și constituie un obstacol major pentru securitatea cetățenilor și a democrației în Europa;

Estimând că este urgent să combatem acest fenomen ce afectează toate societățile europene și care privește toți membrii acestora;

Reamintind Declarația finală adoptată la cel de-al 2-lea Summit al Consiliului Europei (Strasbourg, 1997) în care șefii de stat și de guvern ai statelor membre și-au afirmat determinarea în combaterea violenței împotriva femeilor și a tuturor formelor de exploatare sexuală a femeilor;

Având în vedere dispozițiile Convenției europene a drepturilor omului (1950) și jurisprudența organismelor sale care garantează, în special, dreptul la viață și dreptul de a nu fi supus torturii și nici pedepselor sau tratamentelor inumane, dreptul la libertate și securitate precum și dreptul la un proces echitabil;

Luând în considerare dispozițiile Cartei Sociale Europene (1961) și ale Cartei Sociale Revizuite (1996) și mai ales dispozițiile acestora privind egalitatea între femei și bărbați referitoare la ocuparea forței de muncă, precum și cele ale Protocolului adițional al Cartei sociale europene, care prevede un sistem de reclamații colective;

¹ În conformitate cu articolul 10.2 c al Regulamentului interior al Delegațiilor Miniștrilor, Suedia își rezervă dreptul de a se conforma sau nu paragrafului 54 al acestei Recomandări.

Reamintind următoarele recomandări ale Comitetului Miniștrilor pentru statele membre din Consiliul Europei: Recomandarea R(79)17 cu privire la protecția copiilor împotriva tratamentelor inumane, Recomandarea R(83)4 despre violența în familie, Recomandarea R(85)11 privind poziția victimei în cadrul dreptului și procedurii penale; Recomandarea R(87)21 privind asistența victimelor și prevenirea victimizării, Recomandarea R(90)2 privind măsurile sociale referitoare la violența în familie, Recomandarea R(91)11 privind exploatarea sexuală, pornografia, prostituția, precum și traficul de copii și adolescenți, Recomandarea R(93)2 privind aspectele medico-sociale ale abuzurilor față de copii, Recomandarea R(2000)11 privind lupta împotriva traficului de ființe umane în scopul exploatării sexuale și Recomandarea R(2001)16 privind protecția copiilor împotriva exploatării sexuale;

Reamintind, de asemenea, declarațiile și rezoluțiile adoptate de a 3-a Conferință ministerială europeană privind egalitatea între femei și bărbați, organizată de Consiliul Europei (Roma, 1993);

Având în vedere Declarația Națiunilor Unite privind eliminarea violenței împotriva femeilor (1993), Convenția Națiunilor Unite privind eliminarea tuturor formelor de discriminare a femeilor (1979), Convenția Națiunilor Unite împotriva crimei organizate transnaționale și Protocolul acestei convenții vizând prevenirea, suprimarea și sancționarea traficului de ființe umane, în special al femeilor și copiilor (2000), Programul de acțiune adoptat la cea de-a 4-a Conferință mondială a femeilor (Pekin, 1995) și Rezoluția privind noile măsuri și inițiative pentru implementarea Declarației și Programului de acțiune Pekin, adoptate de Adunarea Generală a Națiunilor Unite (a 23-a sesiune extraordinară, New York, 9 iunie 2000);

Având în vedere Convenția Națiunilor Unite asupra drepturilor copiilor (1981), precum și Protocolul opțional al acesteia privind vânzarea copiilor, prostituția și pornografia copiilor (2000);

De asemenea, având în vedere Convenția nr. 182 a Organizației Internaționale a Muncii cu privire la interdicția și acțiunile imediate pentru eliminarea celor mai rele forme de muncă pentru copii (1999) precum și Recomandarea (R 190) privind cele mai rele forme de muncă pentru copii (1999);

Reamintim principiile elementare ale dreptului umanitar internațional și în special a 4-a Convenție de la Geneva privind protecția persoanelor civile pe timp de război (1949) și primul și al doilea Protocol adițional la aceasta;

Reamintind, de asemenea, și includerea crimelor legate de apartenența sexuală și a violențelor sexuale în statutul Curții Penale Internaționale (Roma, 17 iulie 1998);

Recomandă guvernelor statelor membre:

I. Să-și revadă legislația și politicile pentru a :

1. garanteze femeilor recunoașterea, exercitarea, protecția și dreptul de a se bucura de drepturile și libertățile fundamentale ale omului;

2. lua, dacă este cazul, măsurile necesare pentru a permite femeilor exercitarea liberă și efectivă a drepturilor lor economice și sociale;

3. veghea ca toate măsurile pe care le adoptă să fie coordonate la nivel național și centrate pe nevoile victimelor, asociind organismele publice și organizațiile nonguvernamentale competente în elaborarea și aplicarea măsurilor necesare, în special a celor menționate în prezenta recomandare;

4. încuraja, la toate nivelurile, acțiunile ONG-urilor care luptă împotriva violenței față de femei și pentru a stabili o cooperare activă cu aceste ONG-uri, care să includă o susținere financiară și logistică adecvată;

II. să recunoască faptul că statele au obligația de a-și exercita cu seriozitate prerogativele pentru a preveni, investiga și sancționa actele de violență, indiferent dacă aceste acte sunt săvârșite de către state sau persoane private, și pentru a proteja victimele;

III. să recunoască faptul că violența bărbaților împotriva femeilor constituie o problemă structurală și majoră a societății, fondată pe relații de putere inegală între femei și bărbați și, în consecință, să încurajeze participarea activă a bărbaților în acțiuni ce vizează combaterea violenței împotriva femeilor;

IV. să încurajeze toate instituțiile care tratează violența împotriva femeilor (poliția, profesiile medicale și sociale) să elaboreze planuri de acțiune pe termen mediu și lung, care să prevadă activități pentru prevenirea violenței și protecția victimelor;

V. să promoveze cercetarea, culegerea de date și crearea rețelelor la nivel național și internațional;

VI. să susțină implementarea programelor de educație superioară și a centrelor de cercetare, inclusiv a celor universitare pe tema egalității între femei și bărbați și, mai ales, privind violența împotriva femeilor;

VII. să îmbunătățească interacțiunea dintre comunitatea științifică, ONG-urile ce își desfășoară activitatea în acest domeniu, legislatorul și organismele competente în materie de sănătate, educație, politică socială și poliție, pentru a concepe acțiuni coordonate împotriva violenței;

VIII. să adopte și să implementeze măsurile descrise în anexa acestei recomandări în maniera pe care ei o consideră cea mai potrivită, în lumina circumstanțelor și preferințelor naționale și să elaboreze în acest sens un plan național de acțiune pentru combaterea violenței împotriva femeilor;

IX. să informeze Consiliul Europei asupra urmărilor survenite la nivel național după aplicarea dispozițiilor prezentei recomandări .

Anexa la Recomandarea R(2002)5

Definiție

1. În sensul prezentei recomandări, termenul de "violență împotriva femeilor" trebuie înțeles ca orice act de violență care conduce sau este susceptibil să conducă în cazul femeilor la daune sau suferințe de natură fizică, sexuală sau psihologică, inclusiv amenințarea de a fi supus unor astfel de acte, constrângerea, privarea

arbitrară a libertății, atât în viața publică cât și în viața privată. Această definiție se aplică, dar nu este limitată la actele următoare:

a. violența produsă în sânul familiei sau al căminului familial, incluzând, mai ales, agresiunile de natură fizică sau psihică, abuzurile de natură emoțională și psihică, violul și abuzul sexual, incestul, violul între soți, partenerii obișnuiți sau ocazionali concubini, crimele comise în numele onoarei, mutilarea organelor genitale sau sexuale feminine, precum și la celelalte practici tradiționale care prejudiciază femeile, cum ar fi: căsătoriile forțate;

b. violența produsă în comunitate, în general și mai ales violul, abuzul sexual, hărțuirea sexuală și intimidarea la locul de muncă, în instituții sau în alte locuri, traficul de femei în scopul exploatării sexuale sau economice, cât și turismul sexual;

c. violența produsă sau tolerată de stat sau de oficialii acestuia;

d. încălcarea drepturilor fundamentale ale femeilor în situația unui conflict armat, în special, luarea de ostateci, deplasarea forțată, violul sistematic, sclavia sexuală, însărcinarea forțată și traficul în scopul exploatării sexuale sau economice;

Măsuri generale privind violența împotriva femeilor

2. Este responsabilitatea și interesul statelor, care trebuie să facă din aceasta o prioritate a politicilor lor naționale, să garanteze femeilor dreptul de a nu suferi nici o violență, indiferent de natura ei sau de autor. În acest sens, statele nu vor putea invoca cutuma, religia sau tradiția pentru a se sustrage acestei obligații.

3. Statele trebuie să introducă, să dezvolte și/sau să amelioreze, după caz, politicile naționale de luptă împotriva violenței bazându-se pe:

a. securitatea maximală și protecția victimelor;

b. consolidarea capacității de acțiune a femeilor, victime ale violenței, prin crearea unor structuri optime de susținere și de asistență care să evite o victimizare secundară;

c. amendarea dreptului penal și civil, inclusiv a procedurilor judiciare;

d. sensibilizarea publicului și educarea copiilor și tinerilor;

e. formarea specializată a profesioniștilor care se confruntă cu violența împotriva femeilor;

f. prevenire în toate domeniile potrivite.

4. În acest cadru, va fi necesar să se creeze la nivel național, ori unde este posibil, și în cooperare, dacă este necesar, cu autoritățile regionale și/sau locale, instituții sau organisme guvernamentale care să implementeze măsuri pentru combaterea violenței împotriva femeilor și, de asemenea, pentru monitorizarea și evaluarea periodică a oricărei reforme juridice sau a oricărei noi forme de intervenție în domeniul luptei împotriva violenței, în consultare cu ONG-urile, instituțiile academice sau altele.

5. Cercetarea, colectarea de date și crearea de rețele naționale și internaționale ar trebui să se dezvolte, mai ales în următoarele domenii:

a. elaborarea de statistici comparative pe sexe, statistici integrate și criterii comune pentru a evalua mai bine amploarea violenței împotriva femeilor;

b. consecințele violenței asupra victimelor, pe termen mediu și lung;

c. consecințele violenței asupra martorilor acestora, în special, în mijlocul familiei;

d. costurile sanitare, sociale și economice ale violenței împotriva femeilor;

e. evaluarea eficacității mecanismelor judiciare și juridice în lupta împotriva violenței față de femei;

f. cauzele violenței împotriva femeilor, de exemplu motivele pentru care bărbații ar putea fi violenți și motivele care fac ca societatea să admită această violență;

g. elaborarea de criterii etalon în domeniul violenței.

Informare, sensibilizare, educare și formare

Statele membre trebuie:

6. să compileze, într-o manieră adaptată, informațiile privind diferitele forme de violență și consecințele acestora pentru victime, inclusiv datele statistice integrate, și să le difuzeze apoi marelui public, folosind toate suporturile mediatice disponibile (presa, radio, televiziunea etc.)

7. să mobilizeze opinia publică, organizând și susținând conferințe și campanii de informare, astfel încât societatea să devină conștientă de problema în cauză și de efectele sale devastatoare pentru victimă și societate în general, și să facă posibil ca subiectul violenței împotriva femeilor să poată fi abordat deschis, fără prejudecăți sau idei preconcepute;

8. să includă în cadrul formării de bază a membrilor poliției, personalului judiciar, personalului din sfera medicală și socială, elementele importante privitoare la tratamentul violenței domestice, precum și la alte forme de violență ce afectează femeile;

9. să includă în programele de formare profesională a acestui personal, elemente de informare și formare pentru a le furniza acestora mijloacele necesare detectării și gestionării situațiilor de criză și îmbunătățirii modului în care victimele sunt primite, ascultate și sfătuite;

10. să încurajeze participarea acestui personal la programe specializate de formare, integrate într-un sistem de promovare profesională;

11. să încurajeze includerea chestiunilor referitoare la violența împotriva femeilor în formarea magistraților;

12. să încurajeze profesiile care funcționează prin autoreglementare, cum ar fi terapeutii, să dezvolte strategii ce vizează combaterea abuzurilor sexuale care ar putea fi comise de persoane în poziții de autoritate;

13. să organizeze campanii de sensibilizare pe tema violenței masculine împotriva femeilor, subliniind că bărbații ar trebui să-și asume responsabilitatea propriilor acte și încurajându-i să analizeze și să demonteze mecanismele violenței și să adopte un comportament diferit;

14. să introducă sau să consolideze perspectiva egalității între femei și bărbați în toate programele de educație a drepturilor omului și să susțină programele de educație sexuală, acordând o importanță particulară egalității între sexe precum și respectului reciproc;

15. să asigure ca băieții și fetele să primească o educație de bază care evită prejudecățile sociale și culturale, imaginile stereotipe ale rolului fiecărui sex și să includă cursuri de formare ce permit dezvoltarea personalității, acordând o atenție particulară tinerilor cu dificultăți școlare; să formeze toți membrii personalului didactic pentru a integra conceptul de educație între sexe în procesul lor de predare;

16. să includă în programele școlare o informație specifică despre drepturile copiilor, liniile telefonice de urgență, instituțiile unde pot fi ajutați și persoane în care pot avea încredere și cărora li se pot adresa.

Media

Statele membre trebuie:

17. să încurajeze mass-media pentru a promova o imagine a femeilor și bărbaților bazată pe respectul față de persoana umană și demnitatea umană și pentru a evita programele ce asociază violența și sexul; să țină cont, în măsura posibilului, de aceste elemente și în domeniul noilor tehnologii de informare;

18. să încurajeze mass-media să participe la campanii de informare pentru a alerta și sensibiliza marele public asupra violenței împotriva femeilor;

19. să încurajeze organizațiile de pregătire profesională să informeze și să alerteze profesioniștii media în ceea ce privește posibilele consecințe ale programelor care asociază violența cu sexul;

20. să încurajeze elaborarea de coduri de conduită pentru profesioniștii media, ținând cont de problematica violenței împotriva femeilor și să încurajeze, în cadrul mandatului organizațiilor autonome de supraveghere a media, existente sau care urmează a fi create, includerea de responsabilități ce se refera la violența împotriva femeilor și la sexism.

Amenajarea teritoriului și urbanism

Statele membre trebuie:

21. să încurajeze în cadrul politicilor de amenajare teritorială și urbanism, necesitatea de a mări securitatea femeilor și de a preveni actele de violență care ar putea fi realizate în locuri publice;

22. să ia, în măsura posibilului, toate măsurile necesare în ce privește mai ales iluminatul public, organizarea transportului public, a serviciilor de taxi, amenajarea parcărilor și a zonelor de staționare, precum și a imobilelor de locuit.

Asistență și protecție pentru victime (primire, tratament și consiliere)

Statele membre trebuie:

23. să asigure ca victimele să poată beneficia, fără nici-o discriminare, dacă fac plângere sau nu, de o asistență imediată și a tot cuprinzătoare furnizată într-o manieră coordonată, multidisciplinară și profesională, cuprinzând examinări făcute de medici sau de medici legiști și tratamente medicale, precum și o susținere psihologică, socială post-traumatică și o asistență juridică; aceasta trebuie oferită confidențial și gratuit și trebuie să fie permanent disponibilă.

24. să asigure, în special, ca toate serviciile și recursurile legale prevăzute pentru victimele violenței domestice să fie furnizate femeilor imigrante, la cererea acestora;

25. să ia toate măsurile necesare pentru a asigura ca elementele de probă din sfera medicinei legale și informațiile să fie colectate conform unui protocol și prin utilizarea unor formulare standard;

26. să difuzeze documentele, concentrându-se mai ales asupra victimelor, cu scopul de a le informa clar și comprehensibil asupra drepturilor lor, serviciilor de care au beneficiat și acțiunilor pe care acestea le pot întreprinde, indiferent dacă înaintează o plângere sau nu, precum și asupra posibilităților de a continua să primească o susținere psihologică, medicală și socială, precum și o asistență juridică;

27. să promoveze cooperarea între serviciile de poliție, medicale, sociale și sistemele judiciare pentru a acționa într-o manieră coordonată; să încurajeze și să susțină înființarea unei rețele de organizații nonguvernamentale care să participe la acțiunile coordonate;

28. să încurajeze formarea unor servicii de urgență, cum ar fi liniile de urgență anonime și gratuite pentru victimele violenței și/sau persoanele confruntate sau amenințate de situații de violență; să asigure o monitorizare regulată a apelurilor, precum și o evaluare a datelor obținute și a asistenței furnizate ca urmare a respectării regulilor referitoare la protecția datelor;

29. să garanteze ca poliția, precum și alte servicii de anchetă să primească, să preia și să consilieze victimele, bazându-se pe respectul pentru persoana umană și demnitatea acesteia și tratând plângerile confidențial; victimele trebuie să fie ascultate neîntârziat de persoane special pregătite și într-un cadru amenajat ce permite stabilirea unei relații de încredere între victimă și agentul de poliție și, în măsura posibilului să se asigure ca victimele violenței să aibă posibilitatea de a fi ascultate de personal feminin de poliție, dacă doresc acest lucru;

30. În cele din urmă, să mărească numărul femeilor funcționare în poliție, la toate nivelurile de responsabilitate;

31. să garanteze un tratament comprehensiv și adaptat copiilor de către un personal specializat, la toate nivelurile (primire inițială, poliție, ministerul public, magistrați) și să facă posibil ca asistența prevăzută să răspundă necesităților copiilor;

32. să prevadă măsurile necesare pentru susținerea psihologică și morală a copiilor victime ale violenței, prin crearea unor facilități potrivite și asigurarea unui personal instruit pentru a trata copiii; aceste servicii trebuie să fie gratuite;

33. să ia măsurile necesare pentru a evita ca vreuna dintre victimele violenței să sufere o victimizare secundară precum și pentru a evita orice tratament care nu ține cont de specificitatea sexului acestora din partea personalului poliției, personalului medical și social însărcinat cu asistența victimelor, precum și a personalului judiciar.

Drept penal, drept civil și proceduri judiciare

Drept penal

Statele membre trebuie:

34. să asigure ca legislația penală să prevadă că orice act de violență, în special psihic sau sexual împotriva unei persoane constituie un atentat la libertatea și integritatea psihică, psihologică și/sau sexuală a acelei persoane, nu numai o violare a moralității, onoarei sau decenței;

35. să prevadă în legislația națională măsurile și sancțiunile potrivite care să permită o acțiune rapidă și eficace împotriva autorilor violențelor, precum și repararea pagubelor provocate femeilor victime ale violenței. În special, legislațiile naționale ar trebui:

- să penalizeze actele de violență sexuală și violul între soți, parteneri obișnuiți, ocazionali sau concubini;

- să penalizeze orice act cu caracter sexual comis asupra unei persoane care nu a consimțit, chiar dacă aceasta nu arată semne de rezistență;

- să penalizeze orice act de penetrare sexuală, indiferent de natura sa și oricare ar fi mijloacele utilizate, săvârșite împotriva unei persoane care nu a consimțit;

- să penalizeze orice abuz asupra unei stări de vulnerabilitate specială a unei sarcini, a unei incapacități de a se apăra, a unei boli, infirmități, deficiențe psihice ori mentale sau a unei stări de dependență;

- să penalizeze orice abuz de autoritate din partea autorului, mai ales dacă este vorba de un adult ce abuzează de poziția sa vis-a-vis de un copil.

Drept civil

Statele membre trebuie:

36. să asigure victimelor, în cazurile în care faptele de violență au fost deja stabilite, o justă reparare a prejudiciului material, psihologic, moral și social suferit, în funcție de gravitatea sa, precum și o indemnizație de cheltuieli făcute în timpul acționării în judecată;

37. să aibă în vedere stabilirea de mecanisme financiare ce vizează compensarea victimelor.

Proceduri judiciare

Statele membre trebuie:

38. să asigure ca toate victimele violenței să fie capabile să instituie proceduri juridice, precum și, dacă este cazul, ca organizații publice sau private de apărare a femeilor, dotate cu personalitate juridică, să acționeze fie alături de victime, fie în numele acestora;

39. să prevadă ca o acțiune penală să poată fi angajată la cererea Ministerului Public;

40. să încurajeze Ministerului Public (procurorii) să considere că violența împotriva femeilor și a copiilor este un factor agravant sau decisiv atunci când el decide eventualitatea de a judeca în interes public;

41. să prevadă toate măsurile necesare pentru a ține cont, în toate stadiile de procedură, de starea psihică și psihologică a victimelor, care trebuie să poată beneficia de asistență medicală și psihologică;

42. să aibă în vedere instaurarea unor condiții speciale de audiere a victimelor sau martorilor unei violențe pentru a evita repetiția mărturiilor și pentru a reduce efectele traumatizante ale procedurilor;

43. să se asigure că regulile procedurii permit evitarea interogatoriile deplasate și/sau umilitoare pentru victime sau martorii violenței, ținându-se cont de traumatismele la care au fost supuși și pentru a evita alte traumatisme;

44. dacă este cazul, să prevadă măsuri pentru a asigura protecția eficace a victimelor împotriva amenințărilor și riscurilor răzbunării;

45. să vegheze, prin măsuri specifice, la protecția drepturilor copiilor în timpul procedurilor;

46. să facă posibil ca minorul/ii să fie însoțit/i în timpul oricărei audiții de reprezentantul legal sau de o persoană majoră desemnată de el/ei, cu excepția unei decizii contrare motivate luate de un tribunal în numele acestei persoane;

47. să asigure copiilor posibilitatea de a acționa în justiție prin intermediul reprezentantului lor legal, organizațiilor publice sau private, sau a unei persoane majore la alegerea acestora, acceptată de autoritățile judiciare și să beneficieze, dacă este cazul, de o asistență juridică gratuită;

48. să prevadă, pentru crimele și delictele de natură sexuală, ca orice amânare a ordinului de prescriere să înceapă la data la care victima împlinește vârsta majoratului;

49. să prevadă, în situații excepționale, o exceptare de la secretul profesional pentru persoanele cărora, în exercitarea funcției, li se aduc la cunoștință, ca urmare a examinării sau încrederii acordate, unele cazuri de violență împotriva copiilor.

Programe de intervenție pentru autorii violențelor

Statele membre trebuie:

50. să organizeze programe de intervenție care să aibă drept obiectiv încurajarea autorilor violenței în adoptarea unor comportamente lipsite de violență, permițându-le acestora să devină conștienți de actele lor și să-și recunoască responsabilitatea;

51. să propună autorilor violenței posibilitatea de a urma un program de intervenție, nu ca o alternativă la închisoare, ci ca o măsură suplimentară destinată prevenirii violenței; participarea la acest program de intervenție trebuie să aibă loc pe bază de voluntariat;

52. să asigure crearea de centre agreate de stat, specializate în programul de intervenții pentru bărbații violenți și centre de susținere inițiate de ONG-uri și de asociații în limita resurselor disponibile;

53. să asigure cooperarea și coordonarea între programele de intervenție focalizate pe bărbați și cele care au ca scop protecția femeilor.

Măsuri adiționale privind violența sexuală

Banca de date genetice

Statele membre trebuie:

54. să aibă în vedere crearea de bănci de date naționale și europene care să conțină profilul genetic al tuturor autorilor violențelor sexuale identificați sau nu, pentru a aplica o politică eficace de urmărire a infractorilor, de prevenire a recidivei și care să respecte normele fixate în acest domeniu de legislațiile naționale și de Consiliul European.

Măsuri adiționale privind violența în familie

Statele membre trebuie:

55. să clasifice ca infracțiune penală toate formele de violență ce au loc în sânul familiei;

56. să revizuiască și/sau să mărească, dacă este necesar, pedepsele prevăzute pentru loviturile și rănilor voluntare, dacă acestea sunt săvârșite în sânul familiei, indiferent ce membru al familiei implică;

57. să excludă ideea că adulterul poate fi reținut ca o justificare admisă a violențelor fizice săvârșite în familie;

58. să aibă în vedere posibilitatea de a lua măsuri pentru:

a. a permite forțelor de poliție să intre în locuința în care o persoană este în pericol pentru a aresta autorul violenței și a se asigura că el va fi dat în judecată;

b. a permite autorităților judiciare să adopte măsuri interimare în vederea protejării victimelor, împiedicării autorului violenței de a intra în contact cu victimele, comunicării cu sau apropierii de acestea, de a locui în anumite locuri specificate sau frecventării anumitor locuri;

c. a stabili un protocol obligatoriu de intervenție pentru ca poliția, serviciile medicale și sociale să urmeze aceleași proceduri de intervenție;

d. a promova crearea de servicii pro-active de protecție a victimelor care au inițiativa de a contacta victimele imediat după ce un raport este transmis serviciilor de poliție;

e. a garanta o bună cooperare a tuturor instituțiilor implicate, precum poliția, tribunalele și serviciile de protecție a victimelor, pentru ca victima să poată folosi toate măsurile juridice și practice necesare pentru a obține ajutor și pentru a intenta o acțiune împotriva agresorului în timpul limită corespunzător și fără a intra în contact cu agresorul său;

f. a penaliza toate infracțiunile cu măsurile impuse de către autorități pentru agresori.

59. să aibă în vedere, acolo unde este nevoie, acordarea pentru femeile imigrante ce au fost/sunt victime ale violenței în familie, a dreptului de a avea o reședință proprie, pentru a le permite acestora să se separe de soțul agresor, fără a fi nevoite să părăsească țara pe teritoriul căreia se află.

Măsuri adiționale privind hărțuirea sexuală

Statele membre trebuie:

60. să ia măsuri pentru a interzice orice comportament cu conotație sexuală sau orice alt comportament bazat pe sex, care afectează demnitatea femeilor la locul de muncă, incluzând comportamentul unui superior ierarhic sau al unui coleg: orice comportament cu conotație sexuală, în care autorul utilizează o poziție de autoritate, oriunde el apare inclusiv în cazul relațiilor de vecinătate, între studenți/te și profesori, hărțuirii telefonice, etc. Aceste situații constituie o violare a demnității persoanelor.

61. să promoveze sensibilizarea, informarea și prevenirea în materie de hărțuire sexuală la locul de muncă, în legătură cu locul de muncă sau indiferent de loc, și să ia toate măsurile necesare pentru a proteja femeile și bărbații împotriva unor astfel de comportamente.

Măsuri adiționale privind mutilarea organelor genitale

Statele membre trebuie:

62. să incrimineze orice mutilare a organelor genitale ale unei persoane de sex feminin, cu sau fără consimțământul acesteia; prin mutilarea organelor genitale se înțelege coaserea clitorisului, excizia, clitoriectomia, infibularea.

63. să incrimineze orice persoană care în mod voluntar a practicat, facilitat sau favorizat orice formă de mutilare a organelor genitale ale unei persoane de sex feminin cu sau fără consimțământul acesteia; astfel de acte trebuie pedepsite chiar dacă au fost săvârșite numai parțial.

64. să organizeze campanii de informare și prevenire pentru populațiile în cauză, mai ales imigranții și refugiații, campanii privind riscurile pentru sănătatea victimelor și consecințele penale pentru autori;

65. să sensibilizeze corpul medical și, în special, medicii însărcinați cu efectuarea vizitelor medicale pre și postnatale precum și cu monitorizarea sănătății copiilor;

66. să prevadă încheierea de sau consolidarea acordurilor bilaterale ce privesc prevenirea și interdicția mutilării organelor genitale ale unei persoane de sex feminin și acuzarea autorilor;

67. să examineze posibilitatea de a acorda acestor femei o protecție specială ca grup amenințat datorită sexului lor.

Măsuri adiționale privind violența în situații de conflict sau post-conflict

Statele membre trebuie:

68. să incrimineze orice formă de violență împotriva femeilor și a copiilor aflați în situație de conflict, în conformitate cu dispozițiile dreptului umanitar internațional, dacă este vorba de umiliri, torturi, sclavagism sexual sau moarte urmare a acestor acte;

69. să incrimineze violul, sclavagismul sexual, sarcina și sterilizarea forțată sau oricare alte forme de violență sexuală de o gravitate comparabilă cu o violare intolerabilă a drepturilor persoanei umane, ca o crimă împotriva umanității și când sunt realizate în situație de conflict armat ca o crimă de război;

70. să asigure protecția victimelor chemate ca martori în fața tribunalelor naționale și a tribunalelor penale internaționale ce judecă genocidurile, crimele împotriva umanității și crimele de război, acordându-le un permis de sejur, cel puțin pe durata procedurii;

71. să asigure o asistență socială și juridică tuturor martorilor citați în fața tribunalelor naționale și tribunalelor penale internaționale ce judecă genociduri, crime împotriva umanității și crime de război;

72. să aibă intenția de a acorda statutul de refugiat sau o protecție subsidiară pentru persecuțiile bazate pe apartenență sexuală și/sau să acorde statutul de rezident pentru motive umanitare femeilor ce sunt victime ale violenței în timpul unui conflict;

73. să susțină și să finanțeze ONG-urile care consiliază și ajută victimele violenței în situații de conflict și post-conflict;

74. în situațiile post-conflict, să încurajeze luarea în calcul a problemelor specifice femeilor în procesul de reconstrucție și reînnoire politică în zonele afectate;

75. la nivel național și internațional, să procedeze în așa fel încât toate intervențiile efectuate în zonele afectate de un conflict să fie conduse de un personal cu pregătire în materia egalității între femei și bărbați;

76. să susțină și să finanțeze programe ce vizează asistența pentru victimele conflictelor și să contribuie la eforturile de reconstrucție și de repatriere ca urmare a conflictelor prin perspectiva egalității între femei și bărbați.

Măsuri adiționale privind violența în mediul instituțional

Statele membre trebuie:

77. să incrimineze orice formă de violență fizică, sexuală și psihologică săvârșită sau tolerată de către stat sau de oficialii acestuia, indiferent de loc și, în special, în închisori sau în centrele de detenție, în instituțiile psihiatrice sau altele;

78. să incrimineze orice formă de violență fizică sexuală și psihologică săvârșită sau tolerată în contextul în care responsabilitatea statului sau a unui terț poate fi invocată, de exemplu în școli de corecție, internate, cămine de bătrâni și alte instituții.

Măsuri adiționale privind nerespectarea dreptului de liberă alegere în materia procreării

Statele membre trebuie:

79. să interzică sterilizările sau avorturile forțate, contracepția impusă prin constrângere sau forță și selecția prenatală în funcție de sex, și să ia toate măsurile necesare în acest scop.

Măsuri adiționale privind omorurile în numele onoarei

Statele membre trebuie:

80. să incrimineze toate formele de violență față de femei și de copii, comise potrivit cutumei „ucidând în numele onoarei”;

81. să ia toate măsurile necesare pentru a preveni "uciderea în numele onoarei", în special prin campanii de informare care să vizeze grupurile de populație și profesiile în cauză, în particular, judecătorii și personalul judiciar;

82. să incrimineze orice persoană care, în mod voluntar a participat, facilitat sau încurajat o „crimă în numele onoarei”;

83. să susțină ONG-urile sau alte grupuri care combat aceste practici.

Măsuri adiționale privind căsătoriile precoce

Statele membre trebuie:

84. să interzică căsătoriile forțate, făcute fără consimțământul persoanelor în cauză;

85. să ia măsurile necesare pentru a preveni și împiedica practicile de vindere a copiilor.